

Resmi Adı	: Oman Sultanlığı
Yönetim Biçimi	: Monarşi
Başkenti	: Muskat
Devlet Başkanı	: Qaboos bin Said al-Said
Sultan'ın Danışmanı	: Shihab bin Tariq al-Said
Nüfusu	: 3.37 milyon (2012)
Yüzölçümü	: 309.500 km ²
Başlıca Kentler	: Salalah, Nizwa, Sohar, Sur
Resmi Dili	: Arapça
Para Birimi	: Oman Riyali
Para Kuru	: 1 \$ = 0,384 OR

GENEL BİLGİLER

✓ Siyasi Yapı

Monarşi ile yönetilen Oman'ın Devlet Başkanlığı görevini Qaboos bin Said al-Said yürütmektedir. 1970 yılında iktidara geçen Sultan Qaboos bin Said, öncelikle Arap ülkeleri ile ilişkileri geliştirerek Oman'ı Arap Devletleri Ligi'nin bir üyesi yapmıştır. Ülkenin gelişimi için birçok reform gerçekleştiren Sultan Qaboos, başta İçişleri, Maliye, Savunma ve Petrol Bakanlıklarını kurarak devlet yapısını büyütme ve daha etkin hale getirme yoluna gitmiştir. Hala, Başbakanlık, Savunma, Maliye ve Dışişleri Bakanlığı Sultan Qaboos bin Said'e bağlı çalışmaktadır.

Yasamadan çok danışma niteliğine sahip olan Oman Konseyi, Meclis el-Şura ve Meclis el-Davla adıyla anılan iki ayrı kanattan oluşmaktadır. Meclis el-Şura seçimle gelen, Meclis el-Davla ise atama yoluyla gelen temsilcilerden oluşmaktadır.

✓ Demografik Yapı:

Oman nüfusunun % 75'ini İbadhi Müslümanları, % 30'unu Sunni ve Şii'ler olmak üzere Müslümanlar ve Hindu'lar oluşturur. Ana dili Arapça olan bu ülke nüfusunu % 24.4'ünü 10 yaş altı, %29.3'ünü 10- 20 yaş arası, %29.0'ını 20-34 yaş arası, %10.2'sini 34-49 yaş arası, % 7.2'sini ise 50 yaş ve üzeri oluşturmaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Yaklaşık % 50'sini petrol ve doğal gaz gelirlerinin oluşturduğu 61.840 milyar dolar GSYİH'ya ve 24.784 dolarlık kişi başına milli gelire sahip olan Oman Sultanlığı diğer Körfez ülkelerine nispeten küçük bir ekonomiye sahiptir. Ancak, Dünya Ekonomik Forumu Oman'ı gelişme yolundaki 40 Orta Doğu ülkesi içinde en iyi performans gösteren 2. ekonomi olarak nitelendirmiştir.

	BAE		Oman Sultanlığı		Suudi Arabistan		Katar		Kuveyt	
	2011	2012*	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
GSMH (Milyon \$)	311.714	392.168	61,840	79.970	480.845	607.110	159,649	189	162,998	179.298
Ticaret Dengesi	42.919	82.051	18,452	25.060	131,983	233.063	58,196	94.210	46,873	53.476
İhracat (Milyon \$)	214.676	302.387	38,870	48.430	238,807	369.363	80,742	117.700	68,757	74.550
İthalat, (Milyon \$)	171.757	220.336	20,418	23.370	106,824	136.300	22,545	23.490	21,884	21.074
Dış Borç (Milyon \$)	123.289	120.878	9,397	9.768	91,932	127.402	76,386	80.449	32,314	53.4

Kaynak: Economic Intelligence Unit (EIU)

(*) EIU tahminleri

TEMEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

	2008	2009	2010*	2011*	2012*
GSYİH (milyar dolar)	60.2	46.1	56.2	61.8	79.97
GSYİH (büyüme, %)	12.8	2.0	3.6	3.8	5.0
Enflasyon (TÜFE, ort.%)	12.5	3.5	4.0	4.5	3.5
İhracat (milyar dolar)	37.7	27.6	36.4	38.8	48.43
İthalat (milyar dolar)	20.7	16.1	19.2	20.4	23.37
Döviz Kuru (ort., OR:Dolar)	0.385	0.385	0.385	0.385	0.384
Dış Borçlar (milyar dolar)	7.6	7.0	8.8	9.3	9.7

Kaynak: Economic Intelligence Unit(EIU)

(*)EIU tahmini rakamları

Oman, 1990 yılından bu yana önemli bir LNG (Sıvılaştırılmış Doğalgaz- Liquefied Natural Gas) ihracatçısı konumundadır. Bununla birlikte Oman'ın son derece kısıtlı petrol rezervlere sahip olduğu bilinmektedir. Fakat 2006 yılında ülkede petrol üretiminin %90'ını, doğal gaz üretiminin tamamı yapan PDO (Petroleum Development Oman) tarafından Oman'ın kuzeyinde ve güneyinde dört yeni petrol sahasının keşfi ile ülkenin toplam petrol üretiminin arttığı tahmin edilmektedir.

Petrol kaynaklarının kısıtlı olması nedeniyle, ileriye dönük benimsenen ekonomi politikaları petrol dışındaki sektörlerin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi amacını taşımaktadır. Bu çerçevede, 2020 yılına gelindiğinde petrolün Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'daki payının %9'a düşürülmesi, doğal gazın payının %10'a çıkması ve petrol dışındaki sanayi ürünlerinin ise %29 olması hedeflenmektedir.

Diğer bir politika ise genç ve hızla artan nüfusa iş imkanı yaratmak amacıyla çalışanların Omanlı olması yönünde benimsenen politikadır. Petrol ve doğal gaz dışındaki sektörlerin güçlendirilmesi ile beraber yürütülen bu politikanın, bütçede görülen düşüş sebebiyle zarar görmesi beklenmektedir.

Ayrıca ülkede, kamunun ekonomideki ağırlığının azaltılması için özelleştirmeye ağırlık verilmekte, küresel ekonomiyle bütünleşme yönünde ise Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Körfez İşbirliği Konseyi ve diğer ülkelerle imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları sayesinde serbest ticaret kuralları benimsenmektedir.

2000 yılından bu yana DTÖ üyesi olan Oman ekonomisini, yatırım ortamını ve dış ticaret rejimini liberalleştirmek, devletin ekonomideki rolünü azaltmak ve özelleştirmeyi hızlandırmak için çaba sarf etmektedir. Özellikle elektrik, su ve telekomünikasyon sektörlerinde özel sermayenin artan rolü teşvik edilmektedir.

Uzun süre fiyat istikrarına sahip olan Oman'da 2010 yılında enflasyon oranı %4.0, 2011 yılında %4.5 ve 2012 yılında ise %3.5 olarak gerçekleşmiştir.

Körfez İşbirliği Konseyi:

Körfez bölgesinde istikrar ve ekonomik işbirliği sağlamak amacıyla 1982 yılında kurulan Körfez İşbirliği Konseyi (KİK-Cooperation Council for the Arab States of the Gulf),BAE, Bahreyn, Katar, Kuveyt, Oman ve Suudi Arabistan olmak üzere 6 ülkeden oluşmaktadır. Bu altı ülke arasında 2003'dan bu yana gümrük birliği uygulaması başlatılmıştır. Körfez ülkeleri 2010 yılı itibariyle daha gelişmiş bir ekonomik entegrasyona gitmeyi, tek pazar uygulamasına ve ortak para birimine geçmeyi hedeflemektedir. Oman Merkez Bankası ise, yaptığı açıklama ile Oman'ın ortak para birimine geçmeyi planlamadığını belirtmiştir.

Gümrük Birliği kapsamında bu altı ülke, istisnalar dışındaki mallar için, diğer ülkelere % 5 gümrük vergisi uygulamaktadır. İstisnalar; gümrük vergisinden muaf ürünler, ikili anlaşmalar uyarınca gümrük vergisine tabi ya da muaf olan ürünler ve % 100 gümrük vergisine tabi olan, tütün, domuz eti ve alkollü içecekler gibi ürünlerdir. Ayrıca her ülkenin ilk etapta Gümrük Birliği uygulaması dışında tutulacak olan ve toplam 417 ürünü kapsayan hassas listesi bulunmaktadır.

Türkiye'nin bu büyük pazardan % 2 gibi küçük bir pay alması elbette son derece yetersizdir. Sürekli büyüyen ekonomileri ve zengin pazarları nedeniyle, Körfez ülkeleri ile daha sıkı ticaret ve yatırım ilişkilerinin kurulması Türkiye için son derece yararlı olacaktır. Bunun için de adı geçen ülkeler hakkında işadamlarının daha fazla bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

TEMEL SEKTÖRLER

✓ Tarım ve Balıkçılık

Ülkede petrol yataklarının keşfedilmesinden önce Oman Sultanlığı'nın ekonomisi tarıma dayanmakta iken, petrolün bulunması ve ihraç edilmeye başlanması ile birlikte tarımın ülke ekonomisindeki önemi hızla azalmaya başlamış ve GSYİH içindeki payı % 2'ye gerilemiştir. Buna rağmen, tarım ve balıkçılık sektöründe istihdam edilen iş gücü, toplam iş gücünün üçte birini oluşturmakta ve devlet tarafından desteklenmektedir. Örneğin, yeni barajlar ve su kanalları inşa edilmektedir. Tarım araç- gereçlerinin, gübrenin ve hayvan yemlerinin ithalinden vergi alınmamaktadır. Ülkenin kuzeyindeki kıyı alanlarında ve iç kısımlardaki vadilerde çiftçilik yapılmaktadır. Kuzeyde hurma, misket limon, tütün, domates ve soğan yetiştirilmekte; güneyde ise Hint Okyanusu'ndan Muson yağmurlarını alan dar bir alanda hindistan cevizi, papaya ve muz yetiştirilmektedir.

Oman'ın bir miktar tarımsal üretimi bulunmakla birlikte bu miktar ihtiyacını gidermekten son derece uzaktır. Ülke, gıda ihtiyacının ancak %10'unu üretebilmekte, %90'ını ithalat yoluyla karşılamaktadır. Ülkemiz gıda ihracatçıları için Oman ne yazık ki henüz keşfedilmemiş bir pazar niteliğindedir.

Ülkede 2007 yılında yaşanan Gonu felaketi nedeniyle balık varlığının önemli bir kısmı kaybedilmiş olup, balık stoğunda eski seviyelere ulaşmanın zaman alacağı belirtilmektedir. Oman sularında bulunan başlıca balıklar ise ton balığı, kerevit, kaya balığı, istakoz, sardalye ve karidestir. Balıkçılığın ülke GSYİH'ye katkısı %1 in altında olsa da nüfusun yaklaşık dörtte birinin doğrudan ya da dolaylı olarak bu sektörle ilgili olması nedeniyle, devlet tarafından önem verilen ve ciddi yatırımlar yapılan bir sektör olduğu söylenebilir. Söz

konusu desteklere örnek olarak, balıkçılık için limanların ve pazaryerlerinin inşası, balıkçılık yapmak isteyen genç Omanlılara gerekli teçhizatın sağlanması gösterilebilir.

✓ Enerji (Doğalgaz ve Petrol)

Oman 1962 yılında petrolü bulmuş ve 1967 yılından itibaren de ihraç etmeye başlamıştır. Oman'da petrol üretiminin %90'ını, doğal gaz üretiminin tamamını yapan PDO'nun hisselerinin %60'ı Oman Sultanlığı'na, %34'ü Dutch/Shell Grubu, %4'ü Total'e ve %2'si Partex'e aittir. PDO petrol üretimini günde 600.000 varilden aşağı düşürmemeyi hedeflemektedir. Bunun için özellikle ülkenin güney bölgesinde yeni petrol sahaları keşfedilmektedir. Ghafeer, Sarmad, Harweel gibi güney bölgesinde bulunan petrol sahalarının rezervlerinin 250 milyon bbl olduğu ve buradan günlük en az 100.000 varil petrol üretilebileceği düşünülmektedir.

Ülkenin petrol rezervleri diğer petrol ihracatçısı ülkelere göre sınırlı olup, petrol sahaları Ülkenin kuzeyinde ve merkezinde toplanmıştır. En çok üretim yapılan sahalar Yibal, Fahud ve Al-Huwaisah petrol sahalarıdır. 2012 yılı itibarıyla Oman'ın keşfedilmiş petrol varlığı 4.902 milyar varildir. Günlük 920.600 varil petrol üretildiği göz önünde tutulursa, yeni rezervlerin keşfedilememesi halinde, ülkenin petrol varlığı 20 senelik bir ömre sahiptir. Ancak, günlük petrol üretimi, Occidental firmasının Mukhaiznah'da faaliyet göstermeye başlamasıyla birlikte az da olsa artış göstermiştir. Bunun yanı sıra, petrol rezervlerini artırmak amacıyla Oman hükümeti ve yabancı firmalar arasında dört adet anlaşma imzalanmıştır. Hint Reliance Industries, İrlandalı Circle Oil, İsveçli Gott Oil ve Danimarkalı Odin Energy şirketleriyle varılan uzlaşmalar sonucunda, her firmanın üç yıl süreyle devam edecek keşif çalışmalarına başlamasına karar verilmiştir. Halihazırda, 14 şirket 22 alanda keşif yapmaktadır. Bu aktiviteler sonucunda, PDO kendi rezervlerine 23.08, Occidental ise 6.15 milyon varil ham petrol eklemeyi başarmıştır fakat Oman başta sanayi ve turizm alanlarında olmak üzere çeşitli projelerle petrole bağımlılığını azaltmaya çalışmaktadır.

Üretilen petrolün bir bölümü Oman'da tüketilmek için ayrılırken, geri kalanı ihraç edilmektedir ve Oman 1967'den bu yana gerçekleştirdiği petrol ihracatından elde ettiği kaynakları altyapı yatırımlarına aktarmaktadır.

Oman'dan petrol ithal eden başlıca ülkeler Çin (%32.2), Tayland (%16.8), Japonya (%16.4) ve Güney Kore'dir (%15). Küresel finansal krizi takiben düşen petrol fiyatları, Oman'ın ithalat gelirini ciddi biçimde azaltmıştır. 2011 yılında petrol ihracatından sağlanan gelir 24.6 milyar dolar iken, 2012 yılında 26.2 milyar dolara yükselmiştir. Ayrıca, 2011 yılında toplam petrol üretiminin 915.000 varil/gün yani yıllık 333 milyon varil seviyesinde gerçekleştiği bilinmektedir. 2012 yılında gerçekleşen bu artışın, petrol fiyatlarındaki artış ve yeni teknolojiler sayesinde petrol ihraç gelirlerinin artmış olmasıyla ekonomik büyümede yeniden yükselme görülmesi sebebiyle olduğu bilinmektedir.

	2008	2009	2010	2011*	2012*
Kanıtlanmış Petrol Rezervi (milyar bbl)	5.5	5.5	5.6	5.6	5.6
Petrol Üretimi (günlük/ varil)	754.000	810.000	870.000	915.000	920.000

Petrol Tüketimi (günlük/ varil)	63.000	64.000	67.000	71.000	74.000
Petrol İhracatı (günlük/ varil)	691.000	746.000	803.000	844.000	846.000
Petrol İhracatından Sağlanan Gelir (milyar dolar)	23.7	16.5	22.5	24.6	26.2

Kaynak: Business International Monitor (BMI)

(*) BMI tahmini rakamları

Oman ekonomisine büyük katkı sağlanması beklenen doğal gaz 1990 yılında keşfedilmiştir. 2012 yılı itibariyle Oman'ın kanıtlanmış doğal gaz rezervi 950 milyar m³ olup; yıllık doğal gaz üretimi 31 milyar m³'tür. Bu miktarın 11.5 milyar m³'lük kısmı ihraç edilmektedir. Diğer yandan, Oman'ın doğal gazı hem sanayi de hem de petrol çıkartmada kullanması doğal gazın ihtiyaca karşılık veremeyeceğini düşündürmektedir. Bu gelişmeler, Oman'ın yeni kaynaklar bulamaması halinde doğal gaz ithal eden bir ülke olabileceğini göstermektedir.

	2008	2009	2010	2011*	2012*
Kanıtlanmış Doğalgaz Rezervi (milyar m ³)	980	980	960	950	950
Doğalgaz Üretimi (milyar m ³)	24.1	24.8	26.5	29.0	31.0
Doğalgaz Tüketimi (milyar m ³)	13.5	13.8	15.0	16.5	18.0
Doğalgaz İhracatı (milyar m ³)	10.6	11.0	11.5	12.5	13.0
Doğalgaz İhracatından Sağlanan Gelir (milyar dolar)	3.7	2.7	3.6	4.1	4.5

Kaynak: Business International Monitor (BMI)

(*) BMI tahmini rakamları

Oman'ın doğalgaz üretiminin 2012 yılında 31 milyar m³ iken, 2015 yılında %32 oranında artarak 35 milyar m³ olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Doğalgaz tüketiminin ise 2012 yılında 18 milyar m³ iken, 2015 yılında %40 oranında artarak 21.0 milyar m³ olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

1982 yılında kurulan ORC (Oman Refinery Company) Mina al-Fahal bölgesinde faaliyet göstermekle birlikte kapasitesi günlük 106.000 varildir. 2007 yılında Sohar Bölgesi'nde kurulan rafinerinin kapasitesi ise günlük 116.400 varildir.

✓ İnşaat Sektörü ve İşbirliği İmkanları

Yabancı şirketler için iyi bir yatırım pazarı olan Oman, inşaat firmaları için de iyi bir saha ve pazar olmuştur. Oman hükümetinin ekonominin çeşitlendirilmesi ve altyapının güçlendirilmesi yönünde izlediği politikalar nedeniyle birçok turizm, sanayi, elektrik, su, karayolu, savunma ve havaalanı projesini yatırım programına almıştır.

FINCORP (Şirketler Araştırma Bölümü) raporuna göre, Oman Hükümeti, 2005–2017 yıllarında 40 milyar ABD Dolarlık yatırım yapmayı öngörmektedir. Bu yatırımın 17 milyar ABD Dolarlık kısmı turizme, 21 milyar ABD Dolarlık kısmı sanayiye, 546 milyon ABD Dolarlık kısmı su ve elektrik projelerine, 59 milyon ABD Dolarlık kısmı savunma projelerine ve 784 milyon ABD Dolarlık kısmı da havaalanı yapımı ve genişletme projelerine ayrılmıştır. Büyük ve nitelikli projeler, tecrübe ve büyük makine parkı gerektirdiği için yabancı firmalar tarafından üslenilebilmekte ve söz konusu firmalar bu projeleri gerek yerli ve gerekse yabancı taşeron firmalarda kullanmak suretiyle sonuçlandırmaktadırlar. Bu çerçevede, Oman'da faaliyet gösteren dünyanın önde gelen firmaları arasında Bechtel, CB&I The Woodlands, Foster Wheeler, Turner, Brown & Roots, Mitsubishi, LG, Dosan, Deawoo, Dodsall, CCC Athens, Hochtief, Enelpower, China Railway Cons., Dar al-Handesah yer almaktadır.

Ulaştırma ve Haberleşme Bakanlığı 196.9 milyon dolar değerinde 10 tane anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşmalarda sivil havacılık, liman, yol, karayolu taşımacılığı alanlarında yatırım yapılması öngörülmüştür.

Gulf Cooperation Council (GCC) üyesi olan 6 ülkeyi 1940 km'lik bir demiryolu ağı ile birleştirme projesi gündemdedir. Proje 14.3 milyar dolar değerindedir ve 2016 yılında tamamlanacaktır.

Ayrıca Oman 6 yeni havalimanı ve Muscat ve Salalah'taki 2 havalimanının genişletilmesi projelerini açıklamıştır.

Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş., Muscat Uluslararası Havaalanı Terminalinin inşasına ilişkin kontratın imzalandığını duyurmuştur. Bechtel & Co. LLC, Enka & Co. LLC ve Bahwan Engineering Company LLC konsorsiyumu olarak üstlenilen proje yaklaşık 1.8 milyar dolar değerindedir. %38.4 oranında paya sahip olunan projenin 38 ayda tamamlanacağı öngörülmektedir.

Oman'ın 2 temel limanı vardır bunlar; Muscat'taki Sultan Qaboos Limanı ve Salalah Limanı'dır. Sohar Limanı'nın yapımı ise proje aşamasındadır. 12 milyar dolar değerindeki bu proje dünyanın en büyük liman geliştirme projeleri arasında yer almaktadır.

Oman'da inşaat sektörünün toplam değeri 2009 yılında 3.1 milyar dolar iken %1.2 oranında artarak 2010 yılında 3.3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında inşaat sektörünün toplam değerinin %2.0 oranında artarak 3.6 milyar dolar, 2012 yılında ise %4.7 oranında artarak 3.9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türk İnşaat firmaları Oman'da 2012 yılı sonuna kadar 43 proje gerçekleştirmiş olup, bu projelerin toplam değeri 5,4 milyar dolardır.

2015 yılına kadar inşaat sektörünün her yıl %6.47 oranında artması beklenmektedir. Hükümet, inşaat sektörüne yeni okulların, sağlık merkezlerinin ve enerji santrallerinin yapımının da dahil olduğu yeni yatırımlar yapmaktadır.

Oman'da sürdürülen büyük altyapı yatırımları kapsamındaki kamu ihaleleri oldukça şeffaf bir süreç içinde yürütülmektedir. "Yerel" ve "uluslararası" olarak ikiye ayrılan ihalelerde nadir de olsa yeterlilik aranmaktadır. Yerel ihalelerde genel olarak aranan şart firmanın İhale Kurulu nezdinde kayıtlı olmasıdır. Uluslararası ihalelerde ise teklif veren firmanın Oman Ticaret ve Sanayi Bakanlığı nezdinde kayıtlı olması gerekmektedir.

İhale Kurulu tarafından açılan ihaleler İhale Kurulu'nun www.tenderboard.gov.om adresli internet sitesinden takip edilebilmektedir. Kurul tarafından açılan uluslararası ihaleler ise bu sitenin yanı sıra, Middle East Economic Digest isimli dergide yayımlanmaktadır. Ayrıca www.pdotenders.com ve www.chamberoman.com diğer ihale ilanlarının yer aldığı internet adresleridir.

✓ Madencilik

Oman'ın geleneksel geçim kaynaklarından olan madencilik sektörünün izlenen politikalar sayesinde ülke GSYİH'ına katkıda bulunduğu ve Omanlılara iş imkanları sağladığı belirtilmektedir.

Ülkenin başlıca maden kaynakları bakır, krom, nikel, demir, altın ve gümüşdür. Ayrıca metalik olmayan alçı taşı, kireç taşı ve kaliteli mermer yatakları da bulunmaktadır.

Oman'ın krom rezervlerinin 2 milyon tonun üzerinde olduğu tahmin edilmekle birlikte, krom üretimi 1991 yılından itibaren Oman Krom Şirketi (OCC) tarafından yapılmaktadır.

✓ İmalat Sanayi

Hafif endüstri faaliyetlerine yönelik Oman imalat sanayi, doğal gaz rezervlerinin keşfedilmesiyle gazın enerji girdisi olarak kullanıldığı bazı projeler öne çıkmıştır.

Oman'da Rusayl, Sohar, Raysut, Sur, Nizwa, Buraimi ve Al Mazunah olmak üzere 7 bölgede sanayi faaliyetleri yoğunluk göstermektedir.

- **Rusayl Bölgesi:** Başkent Muskat'ın dışında 1983 yılında 340 hektarlık bir alanda kurulmuştur. Çeşitli kimyasallar, yapı malzemeleri, kablolar, bazı elektrik malzemeleri, gıda maddeleri, tekstil ve hazır giyim ürünlerinin üretimi gibi hafif sanayi faaliyetler yapan yaklaşık 130 şirket bulunmaktadır.
- **Sohar Endüstri Bölgesi:** Başkent Muskat'a 200 km, Dubai'ye 180 km uzaklıktaki Sohar şehrinde 1992 yılında 334 hektarlık bir alanda kurulmuştur. Mermer, mobilya, kağıt, içecekler, diş macunu, cam, çelik çubuklar, deri ve motor yağı üretimi yapan firmalar faaliyet göstermektedir. Bölgede 60 firma aktif olarak faaliyet göstermekte, 18 firma kuruluş aşamasında, yaklaşık 44 firma da başvuru yapmış bulunmaktadır. Sohar Limanı genişletme projesi tamamlandığında hem kara hem deniz yolları bakımından endüstri bölgesinin elverişli bir konumda olacağı belirtilmiştir. Sözü edilen projenin bir ayağı olan 850 metre uzunluğundaki su yolu inşaa projesini Türk şirketi STFA tarafından üstlenilmiştir.

Oman'ın imalat sanayindeki en önemli faaliyeti çimento üretimidir. Muskat ve Salalah'ta bulunan 2 fabrikada yıllık 2 milyon ton çimento üretilmektedir. Ancak ülkede inşaat-altyapı faaliyetlerinin yoğun olması nedeniyle bu üretim ülke ihtiyacını karşılamamaktadır.

Al Mazunah'ta bir Serbest Bölge kurulmuş olup, Salalah ve Sohar'daki serbest bölge çalışmaları da devam etmektedir.

Özel endüstri bölgeleri ucuz arsa, elektrik, su, enerji ve iş gücü gibi avantajlar sağlamaktadır. Serbest bölgelerde ise arsa satın almak mümkündür. <http://portal.peie.om/tabid/59/Default.aspx> linkinden bölgeler ile ilgili ayrıntılı bilgi edinilebilir.

✓ **Turizm**

Ülke ekonomisinin petrole bağımlılığını azaltılmasında önemli rol üstlenen turizm sektöründe yabancı yatırımlar Oman devleti tarafından teşvik edilmektedir. Oman, 2005-2017 yılları arasında 17 milyar dolarlık turizm yatırımı yapmayı hedeflemektedir.

Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi'nin (World Travel & Tourism Council, WTTC) verilerine göre 2012 yılında turizm sektörünün Oman GSYİH'ındaki payı %3,1 olmuştur. Söz konusu oranın 2020 yılında %9,2'ye ulaşması beklenmektedir.

2009 yılında Oman'ı ziyaret eden turist sayısı 1.3 milyon olarak kaydedilmiştir. Bu rakam 2010 yılında %6 oranında artarak 1.4 milyona çıkmıştır. Business International Monitor (BMI) verilerine göre 2011 yılında turist sayısının %5 artarak 1.5 milyon, 2012 yılında ise %6 artarak 1.6 milyon olarak gerçekleşmiştir.

Turizm sektöründe projeler başlatan Oman'ın en büyük projesi 15 milyar dolar değerinde olan Al Madina Al Zarqa Mavi Şehir projesidir. Söz konusu projenin 1. fazını yapma işini Türk şirketi ENKA ve Yunan girişim ortağı Aktor Ate kazanmıştır. 2014 yılının sonunda tamamlanması planlanan proje sayesinde 200.000 kişinin yaşayabileceği ve Dubai'ye alternatif bir merkez oluşturulması hedeflenmiştir.

Mavi Şehir projesi dışında, diğer önemli turizm projeleri Wave Muscat, Sama Dubai, ITC Turizm Kompleksleri, 7000 kişilik toplantı ve fuar merkezi projesi, Crown Plaza oteli inşası ve golf merkezleri projesi olarak sıralanmaktadır.

✓ **Bankacılık ve Finans**

Para ve maliye politikasında istikrarı sağlayan ve ticari bankaları denetleyen Oman Merkez Bankası (CBO) 1974 yılında kurulmuştur. Oman'da bulunan 16 ticari bankanın 7'si yerli şirketlere aittir. Bu bankaların dışında Oman İmar Bankası, Oman Kalkınma Bankası, Alliance İmar Bankası ve Oman Sanayi Bankası olmak üzere hükümetin benimsediği politikaların gerçekleşmesinde destek sağlamak adına kurulan uzmanlaşmış bankalar bulunmaktadır.

Oman bankacılık sektörünün Omanlılaştırma politikasına başarılı bir model olduğu belirtilmektedir ve “The College of Banking and Financial Studies” Omanlıları bankacılık kariyeri için hazırlamaktadır.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) ve Muskat Menkul Kıymetler Borsası (Muscat Securities Market – MSM) iki ülke sermaye piyasalarını geliştirmeyi ve iki borsa arasında karşılıklı bilgi paylaşımını amaçlayan Mutabakat Zaptını, 27 Aralık 2009 tarihinde Oman’da imzalamıştır. Söz konusu anlaşma kapsamında karşılıklı olarak borsa iletişim kanallarının geliştirilmesi, uzun vadeli işbirliğinin oluşturulması ve süreklilik kazandırılması, her iki borsa bünyesindeki piyasaların işleyişi hakkında bilgi alışverişi sağlanması ve bu bilgilerin piyasaların geliştirilmesi amacıyla kullanılması hedeflenmektedir.

Oman’da yer alan yerel bankalar şunlardır:

- Bank Muscat
- National Bank of Oman
- Oman International Bank (2012 yılı Temmuzunda HSBC ile birleşmiştir)
- Oman Arab Bank
- Bank Dhofar
- Bank Sohar
- Al Ahli Bank

Oman’da bulunan yabancı bankalar şunlardır:

- HSBC Bank Middle East
- Standard Chartered Bank
- Habib Bank
- Bank Melli Iran
- Bank Saderat Iran
- Bank of Baroda
- State Bank of India
- National Bank of Abu Dhabi
- Bank of Beirut
- Qatar National Bank

YATIRIM ORTAMI

Oman, petrol ve doğal gaz üretimine olan bağımlılığını azaltmak amacıyla, bazı sektörlerin gelişimi için çaba harcamaktadır. Özellikle bilişim teknolojileri, telekomünikasyon ve endüstriyel gelişimi hedefleyen Oman, yatırımcılara birçok avantaj sağlamaktadır.

Yabancı yatırımcılardan gelir vergisi alınmamakta, kurumlar vergisi ise karşılaştırmalı olarak düşük bir seviye olan %12'de tutulmaktadır. Yatırımcıların gerçekleştireceği sermaye ve kar transferlerine kısıtlama yapılmazken, kendilerine 10 yıl süreyle vergi muafiyeti sağlanmaktadır. Ayrıca, üretimde kullanılacak ham madde ve makineleri ithal eden firmalar, yine 10 yıl süreyle, gümrük vergisinden muaf tutulmaktadır.

Oman, Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO- World Trade Organization) üyeliğiyle beraber, şirket hisselerinin %70'inin yabancıların elinde bulunmasını kabul etmiştir. Oman'da altı sanayi bölgesi, iki serbest bölge ve bir özel ekonomik bölge bulunmaktadır. Rusayl, Salalah, Sohar, Sur, Nizwa ve Buraimi'de yer alan sanayi bölgelerinden Sohar ağır sanayiye yoğunlaşmıştır. Bunun yanı sıra, ilk sanayi bölgesi olan Rusayl'da bulunan bilişim teknolojileri merkezi KOM (Knowledge Oasis Muscat), bilişim teknolojilerine yapılan yatırımın önemli öğelerinden biridir. Onay alındığı takdirde, altı sanayi bölgesi ve iki serbest bölgede %100 yabancı yatırıma izin verilmektedir.

Rusayl, Raysut, Sohar, Nizwa, Buraimi ve Sur'daki sanayi bölgeleri ile Al Mazunah Serbest Bölgesinde gerçekleştirilecek sanayi yatırımlarında önemli kolaylıklar da sağlanmaktadır. Bu bölgelerde arsa kirası yıllık m² başına 65 sent, elektrik ücreti kWh başına 3-6 sent, su ücreti galon başına 1 sent, gaz ücreti m³ başına 8 senttir. Enerjinin önemli girdi olarak kullanıldığı sektörler için Oman'da yapılacak yatırımlar büyük avantaj taşımaktadır. Ayrıca bu bölgelerdeki yatırımlarda yabancı sermaye oranı yüzde 100 olabilmektedir.

Yatırım ve İhracat Geliştirme Merkezi (OCIPED) yabancı yatırımcılar için gerekli her türlü bilgiyi temin eden bir "one stop shop" şeklinde çalışmaktadır (www.ociped.com).

Toplam sermayesi 52.000 ABD Doları ve daha fazlası olan işletmeler Ticaret ve Sanayi Bakanlığına kayıt olmak durumundadır. Bunun yanında, ilgili firmanın Bölgesel Belediyeler, Çevre ve Su İşleri Bakanlıklarından da izin almış olması gerekmektedir. Yabancı çalışanların ise İşgücü Bakanlığı ve Oman Göçmenlik Ofisi'nden konaklama ve çalışma izni almaları gerekmektedir.

Oman'da yerel bir temsilcilik ve şube kurmak için de yine Bakanlığa (www.mocioman.gov.om) ya da Oman Ticaret ve Sanayi Odasına (www.chamberoman.com) ve Belediyelere (www.mctmnet.gov.om) kayıt mecburiyeti vardır.

Dünya Bankası'nın kriterleri ışığında Oman Sultanlığı'nın yatırım ortamını değerlendirme;

Oman'da iş kurmak için gerekli olan süre 34 gün, KİK bölgesinde ise 47 gün olarak belirtilmektedir. Bununla beraber, iş kurmanın maliyeti ve gerekli görülen asgari sermaye düşüktür. Benzer şekilde, uyuşmazlık yaşandığı takdirde çözüme kavuşturulması uzun sürerken, sürecin maliyeti düşük kalmaktadır.

Dünya Bankası verileri, işe alma sürecinin Oman'da son derece zor olduğunu; buna karşılık ve işten çıkarma sürecinin ve maliyetinin son derece kolay olduğunu göstermektedir. Çalışma saatleri ise Oman'da tüm KİK bölgesinde olduğu gibi pek esnek değildir.

Oman'da mülkiyet kaydı ve devri ile ilgili düzenlemelerin sayısı, süresi ve maliyeti son derece düşüktür. Bu da ülkede mülkiyet haklarının iyi korunduğunun bir işaretidir.

Kurumsal yönetim ve bilgilendirme konusunda Oman, iyi bir performans göstermektedir.

Uyuşmazlıkların çözümlenmesi için gereken zaman Oman'da son derece uzun; buna karşın uyuşmazlıkların çözümlenmesinin maliyeti ise son derece düşüktür.

Yine iflas durumunda işletmenin kapatılmasının aldığı zaman Oman'da dünya geneline ve kendi bölgesine göre hayli uzun; buna karşın iflas sürecinin maliyeti son derece düşüktür.

İç pazar hacminin çok büyük olmaması nedeniyle imalat sektöründe ihracata yönelik yatırımlar teşvik edilmektedir. Bu proje alanları şöyledir:

- Yerli hammaddeleri kullanan sanayiler
- İhracatı esas alan sanayiler
- Sermaye, bilgi ve teknoloji yoğun olan projeler
- Oman vatandaşlarına istihdam imkanı yaratan projeler
- Petro-kimya sanayileri
- Re-export için hammadde ve yarı mamul işleyen sanayiler
- Çok uluslu şirketler için üretim merkezleri

✓ **Oman'da Yabancı Sermayeli Şirket Kurmaya Yönelik Bilgiler**

Yabancı Yatırımların ülkeye girişi ve yabancı tüzel kişilerin Oman'da kurulu bir şirketi yönetmeleri için gerekli yasal düzenlemeler, 102/94 sayılı "Yabancı Sermaye Yatırım Kanunu" (FCIL) (Sultani Decree) ile belirlenmiştir.

Bu yasal düzenlemeye göre, hissedarları Oman vatandaşı ve yabancı ülke vatandaşı olan bir şirket, karma (mixed) ticari şirket olarak adlandırılmaktadır.

FCIL Kanunu'na göre, Oman vatandaşı olmayan gerçek yada tüzel kişilerin Oman'da ticari, sanayi ya da herhangi bir iş faaliyetinde bulunmaları için öncelikle Oman Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'ndan yabancı sermaye yatırım lisansı almaları gerekmektedir. Karma şirketlerin kurulması için gereken minimum sermaye miktarı 150,000 Oman Riyali (yaklaşık 400,000 Amerikan Doları) civarındadır.

Söz konusu Kanun gereğince, yabancı hissedarlı şirket kurulabilmesi için yabancı sermaye miktarına bağlı olmak üzere üç aşamalı onay süreci bulunmaktadır. Yabancı hisse payının şirket toplam sermayesinin % 49'undan az olduğu durumları kapsayan ilk aşama, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'ndan alınan onaydır. Yabancı hissedarların payı toplam sermayenin % 65-70'i oranında ise ikinci aşama olarak Yabancı Sermaye Yatırım Komitesi'nin onayı gerekmektedir.

Son aşama ise yabancı hisse paylarının toplam sermayenin %70'inden fazla olduğu durumları içermekte olup, bu durumda Bakanlar Konseyi'nin onayının alınması zorunludur. FCIL, bir şirkette %100 yabancı sermaye bulunmasına izin vermektedir. Ancak, yabancı hissedar Körfez İşbirliği Konseyi ülkelerinden olmadığı sürece bu orandaki bir katılımın onay alması oldukça zordur.

Vergilendirme: Yabancı hisse payı toplam şirket sermayesinin %70'ini geçmediği sürece, Oman'da bulunan şirketler aynı oranda vergiye tabidir. Buna göre, yabancı hisse payı %70

veya bu oranın altında olan şirketler için elde edilen kar oranının ilk 30,000 Oman Riyali vergiden muaf olup, geri kalan miktar için uygulanan vergi oranı %12'dir.

Yabancı hisse payı %70'in üzerinde olan şirketler veya şubeler için uygulanan vergi oranı elde edilen kar oranına göre karın %30'una kadar çıkmaktadır.

DIŞ TİCARET

Petrol Oman'ın on yıldır ihracat gelirlerinin yaklaşık olarak %70'ini oluşturmuştur. Petrol dışındaki sektörlerin geliştirilmesi çabalarına bağlı olarak 2001 ve 2004 yıllarında bu oran %70'in altına gerilemiş ancak petrol fiyatlarındaki artış nedeniyle 2005 yılından itibaren tekrar yükseliş göstermiştir. Petrol dışında ihracat içinde imalat sektörünün ve LNG'nin payı büyüktür.

İthalat harcamaları ise; iç talepteki büyüme ile ülkenin nihai tüketim mallarında, imalat ekipmanlarında ve gıda ürünlerinde dışa bağımlı olması nedeniyle yıllık %9 oranında artmıştır. Hızlı nüfus artışı ve coğrafi koşulların elverişsizliği nedeniyle özellikle gıda ve tarım ürünleri ithalatında daha da fazla artış yaşanacağı tahmin edilmektedir.

Oman'ın dış ticareti petrol ile LNG satışlarının fazla olduğu Asya ülkelerine yönelmiştir. Petrol dışındaki ürünlerin ihracatında ise BAE pazarı ilk sırada yer almaktadır. Diğer önemli pazarlar ise Hindistan, Suudi Arabistan, Ürdün ve Katar'dır. Oman'ın ithalatını gerçekleştirdiği başlıca ülke BAE'dir fakat buradan ithal edilen ürünlerin çoğu Jebel Ali Serbest Bölgesi'nden gerçekleştirilen reeksportlardan oluşmaktadır. Diğer önemli tedarikçi ülkeler ise Japonya, ABD ve İngiltere'dir.

OMAN PAZARI İLE İLGİLİ BİLGİLER

- Tüketim ürünlerinin %80 kadarını yurtdışından alan Oman, Türk ihracatçıları için önemli bir pazar konumundadır. Türk firmaları gıda sektöründe; canlı hayvan, et ve et mamulleri, süt ve süt ürünleri, buğday, un, pirinç, taze ve ya dondurulmuş sebze ve meyveler, alkolsüz içecekler, bitkisel yağlar ihraç edebilirler. İhraç edilecek diğer ürünler ise; kağıt ürünleri, lastik tekerlekler, demir ve çelik ürünleri, ısıtma ve havalandırma ekipmanları, taşıt araçları ve yedek parçaları, mobilya ve döşeme malzemeleri, inşaat malzemeleri ve aksesuarları, pompalar, plastik borular, aydınlanma cihazlarıdır.
- Oman'dan balık ve balık ürünleri, hurma, tropikal meyve ve meyve suyu alımı yapılabilir.
- Oman'ın nüfusu küçük olmakla beraber, rekabetçi bir pazara sahiptir.
- Dubai gibi önemli bir pazara karayolundan uzaklık sadece 5 saattir.
- Türk firmaları için Oman'a ulaşım denizyolundan doğrudan sefer olmaması nedeniyle yüksek maliyetler içermektedir. Fakat, Oman'ın Arap Yarımadası, Afrika ve Asya'nın kesişme noktasında olması bu ülkeyi önemli bir üs haline getirmektedir.

Salalah (www.salalahport.com) dünyanın 6. büyük limanı ve aynı zamanda serbest bölge olarak önemli bir ticaret üssü konumundadır.

- Basra Körfezi'nden geçen petrol tankerlerin tamamı Oman ve İran arasındaki Hürmüz Boğazı'nı kullanmaktadır. Bu durum Oman'ın stratejik önemini ve iç istikrarını dünya enerji piyasası açısından önemli kılmaktadır.
- Petrol yan ürünleri konusunda üretim yapan ve re-export faaliyetleri yürüten firmalar için Oman stratejik bir üs olabilir.
- Oman'ın coğrafi konumu ve tarihsel geçmişi dikkate alındığında, Oman'ın İran, Zanzibar, Kenya, Yemen, Hindistan, Pakistan ve Sri Lanka'da önemli bağları mevcuttur. Bu itibarla, Türk firmalarının Oman'da kuracakları acentelik-distribütörlük ilişkileri sayesinde söz konusu ülkelere kolayca ulaşması mümkündür.
- Ülke ekonomisini petrol gelirlerinden bağımsız hale getirmek için çeşitlendirme yönüne giden hükümet için yerel bir ortak ile yapılan yatırımlar önem taşımaktadır.
- Dünya'nın önde gelen markalarının Oman'daki temsilcilikleri bir kaç büyük firma tarafından elde edilmiştir. Bu firmalar Suhail Bahwan, Saud Bahwan, Omar Zawawi Establishment, Zubair Corporation, Khimji Ramdas, WJ Towell ve Mohsin Haider Darwish isimli firmalardır.
- Oman Uluslararası Ticaret ve Fuarlar (www.oite.com) ve Omanexpo (www.omanexpo.com) ülkenin önde gelen fuar kuruluşlarıdır.

TÜRKİYE-OMAN EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİ

Türkiye ile Oman Arasındaki Anlaşmalar

Anlaşmanın Adı	Resmi Gazete	İmza
Ticaret ve Ekonomik, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması	15.04.1996/22612	24 Aralık 1995
TOBB ile Oman Ticaret ve Sanayi Odası Arasında İkili İşbirliği Protokolü		Aralık 1997
KEK I. Dönem Protokolü	13.05.1999/23694	30 Nisan 1998
KEK II. Dönem Protokolü	15.02.2000/23965	21 Eylül 1999
Sivil Havacılık Anlaşması Değişiklik Protokolü		21 Eylül 1999
Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı		21 Eylül 1999
Kültür, Eğitim, Enformasyon, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliğine yönelik Mutabakat Zaptı		21 Eylül 1999
KEK III. Dönem Protokolü	08.08.2001/24487	28 Mayıs 2001
KEK IV. Dönem Protokolü	18.03.2004/25406	13 Ocak 2004

Ticaret ve Ekonomik, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması (Revize)		13 Ocak 2004
Uluslararası Kara Yolu Taşımacılığı Anlaşması		13 Ocak 2004
Çevre Koruma Alanında İşbirliği Anlaşması	06.11.2005/25985	13 Ocak 2004
İGEME ile Oman Yatırımların Teşviki ve İhracatı Geliştirme Merkezi (OCIPED) Arasında Mutabakat Zaptı		13 Ocak 2004
Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ve Oman Sultanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Spesifikasyonlar ve Ölçümler Genel Müdürlüğü (DGSM) Arasında Spesifikasyonlar ve Ölçümler Alanında Teknik İşbirliği Programı		13 Ocak 2004
Türkiye-Oman Ortak Komite V. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı		13 Eylül 2005
T.C.Tarım Bakanlığı ile Oman Sultanlığı Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı Arasında Mutabakat Zaptı	16.12.2009/27434	13 Eylül 2005
T.C. Sağlık Bakanlığı ile Oman Sultanlığı Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı	16.12.2009/27434	24 Aralık 2005
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	16.12.2009/27434	31 Mayıs 2006
YKTK	16.12.2009/27434	4 Şubat 2007
Türkiye-Oman Ortak Komite VI. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı		4 Şubat 2007
Türkiye-Oman Ortak Komite VII. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı		6 Haziran 2008

Oman Sultanlığı ile ticari ve ekonomik ilişkilerimizin en üst düzeyde geliştirilmesini teminen, 1995 tarihli Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması 2004 yılında günün koşullarına uygun olarak revize edilmiş ayrıca, karayolu taşımacılığı, çevre, standardizasyon gibi konularda da çerçeve anlaşmaları imzalanmıştır.

✓ **Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması**

Anlaşmaya ilişkin müzakereler tamamlanmış ve Anlaşma 31 Mayıs 2006 tarihinde imzalanarak; 16 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

✓ **Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması**

İki ülke arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması da 4 Şubat 2007 tarihinde, Devlet Bakanı Beşir Atalay ve Oman Ekonomi Bakanlığı Genel Sekreteri Muhammed Bin Nasır El Kusaybi tarafından imzalanmıştır. Anlaşma 16 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye ile Oman Arasındaki Ticari İlişkiler

Türkiye-Oman Ticari İlişkileri (Bin Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	39.682	3.871	43.553	35.811
2006	71.000	2.113	73.113	68.887
2007	91.831	24.334	116.165	67.497
2008	215.755	10.611	226.366	205.144
2009	105.540	16.584	122.124	88.956
2010	129.329	39.464	168.793	89.865
2011	215.174	56.558	271.732	158.616
2012	268.538	52.849	321.387	215.689
2013	373.882	150.394	524.276	223.488

Kaynak: TÜİK

Umman ile ekonomik ilişkiler özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın Nisan 2010'da bu ülkeye gerçekleştirdiği ziyaretin ardından son derece olumlu seyretmektedir. Başta havalimanı ve yol projeleri olmak üzere Türk inşaat firmalarının üstlendikleri inşaat projeleri son bir yılda 5 milyar doları aşmıştır. İkili ticarete 2013'te Oman'a olan ihracatımız %39 artışla 373.8 milyon dolara ulaşırken, Oman'dan yaptığımız ithalat ise %3 artış göstererek 223 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin Oman'a ihracatı 2012 yılında bir önceki yıla göre %24.6 oranında artış göstererek 268.5 milyon dolara ulaşmıştır. İthalat rakamlarına bakıldığında ise artışın %7.1 oranında seyrettiğini ve 52.8 milyon dolara ulaşıldığını görüyoruz. 2013 yılı Ocak-Haziran döneminde geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre Oman'da ihracatımız %18 artarak 164.285.046 milyon dolara ulaşırken, ithalatımız %400 artış göstererek 128.212.617 milyon dolara ulaşmıştır.

Oman ile Türkiye'nin ticaret ilişkisine bakıldığında; toplam ticaret hacminin çoğunlukla Türkiye'nin Oman'a yaptığı ihracattan kaynaklandığı göze çarpmaktadır.

Türkiye'nin Oman' dan ihracatında Başlıca ürünler (Dolar)

Ürün Adı	2011	2012	2013 Ocak-Haziran
Demir ve çelik	45.058.661	56.543.129	76.742.341
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümenli maddeler; mineral mumlar	45.163.209	45.403.377	28.264.141
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler; bunların aksam ve parçaları	17.673.544	19.935.759	12.210.522
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları; aksam-parça-aksesuarı	28.396.407	16.545.697	21.465.142
Değirmencilik ürünleri; malt; nişasta; inülin; buğday gluteni	11.766.311	3.136.199	88.200
Demir veya çelikten eşya	11.719.791	65.413.951	28.109.433
Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	5.737.061	6.705.533	4.922.158
Mobilyalar, yatak takımları; aydınlatma cihazları; reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb; prefabrik yapılar	4.843.800	3.167.984	2.158.394
Silahlar ve mühimmat; bunların aksam, parça ve aksesuarı	4.257.143	1.850.492	646.443
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları; bunların aksam, parça, aksesuarı	4.685.255	2.769.731	-
Toplam	214.650.839	268.538.734	174.606.774

Türkiye'nin Oman'dan İthalatında Başlıca Ürünler (dolar)

ÜRÜNLER	2011	2012	2013 Ocak-Haziran
Plastikler ve mamulleri	21.217.211	26.234.649	10.035.814
Organik kimyasal ürünler	17.189.195	17.974.271	463.624
Aluminyum ve aluminyumdan eşya	15.724.803	4.489.098	74.278.861
Sentetik ve suni devamsız lifler	1.701.289	1.251.481	221.108
Cam ve cam eşya	182.505	1.251.481	-
Toplam	56.557.903	52.849.681	84.999.407

Kaynak: TÜİK

Türkiye ile Oman Arasındaki Müteahhitlik İlişkileri

Türk müteahhitlik firmaları Oman pazarına ilk olarak 2000 yılında girmiştir. 2012 yılı sonu itibarıyla Türk müteahhitlik firmalarının Oman inşaat sektöründe üstlendikleri toplam proje sayısı 43, toplam proje değeri ise 5.4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Firmalarımızın Oman'da üstlendiği projeler:

- Altyapı işleri kapsamında çeşitli kentsel altyapı, içme suyu ve boru hattı projeleri
- Bina işleri kapsamında çeşitli konut projeleri
- Su işleri kapsamında çeşitli sulama projeleri
- Ulaşım işleri kapsamında çeşitli liman, havaalanı, yol, köprü ve tünel projeleri

Oman'da faaliyet gösteren Türk İnşaat Firmaları¹:

- ENKA (Muskat Havalimanı Yeni Terminal Binası)
- TAV (Muskat Havalimanı Altyapı ve Pistler)

- ÖZKAR (Ankara Özdoğan, Bid Bid - Sur Yolu Birinci Kısım Birinci Faz)
- STFA (Bid Bid Sur Yolu Birinci Kısım İkinci Faz ve tamamlanmış başka işler)
- MAKYOL (Al Batinah Sahil Yolu Birinci Kısım)
- ÖZDİL (Muskat ve Salalah'ta enerji nakil işleri)
- DORCE (Duqm'da otel işi)
- AY-TEK (Sağlık merkezi)
- ERENPORT (Residential and commercial complex)
- ATTİLA DOĞAN(PDO ODC)
- FERNAS
- MPE
- MNG MAPA GÜNAL
- GULF RİTAJ
- CAHİT CONTRACTING
- MAJEES FALCONS
- ERKO
- HI-TECH
- METEKSAN

Oman'ın Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde öngördüğü alt ve üst yapı projeleri Türk müteahhitlik sektörü için cazip fırsatlar yaratmaktadır. Bu çerçevede, 2000 yılında STFA-Atilla Doğan ortaklığı tarafından üstlenilen Sohar Limanı Ruhtım İnşaatı Projesi Türk firmalarının bu ülkede üstlendikleri ilk önemli projedir. Enka İnşaat, Yunan ortaklığı ile Al Madina Al Zarqa'da Blue City adı altında 5 yıldızlı uç otel, 4990 konut, 202 villa, 2 golf sahası ve bu projeleri tamamlayıcı alt yapı projelerini üstlenmiştir.

Müteahhitlik Firmalarımızın Karşılaştıkları Sorunlar;

- Çalışma izinlerinin alınmasında sıkıntılar yaşanmaktadır.
- Üstlenilen projelerde %30 Omanlı işçi çalıştırılması zorunluluğu, ihtiyaç duyulan alanlara uygun nitelikte Omanlı personel bulunmadığı için sorunlara neden olmaktadır.

- Oman'da üretim kısıtlıdır ve üretilen malzemeler yurtdışında üretilen malzemelere oranla daha pahalıdır. Bunun yanısıra, Oman dışından özellikle Türkiye'den malzeme getirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır.
- Projelerde kullanılmak üzere geçici olarak ithal edilen makinalardan %5 gümrük vergisi alınması maliyetleri olumsuz etkilemektedir.
- Müşavirlik hizmetleri alanında Türk mimar, mühendislik ve müşavirlik firmalarına da yer verilmesi Türk inşaat firmalarının ülkedeki payının artırılmasında önemli rol oynayacaktır.

Türkiye ile Oman Arasındaki Karayolu Taşımacılığı İlişkileri

Türk ve Oman Hükümetleri arasında 13 Ocak 2004 tarihinde Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması imzalanmıştır. Türkiye'den Oman'a karayolu kullanılarak yapılan taşımalarda güzergâh üzerindeki ülkeler sırasıyla Suriye, Ürdün, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'dir.

Oman'a taşıma yapan Türk araçları Suriye sınırında bulunan Cilvegözü sınır kapısından çıkış yaparken, girişler Dubai-Birleşik Arap Emirlikleri üzerinden genellikle Hatta Kapısı kullanılarak yapılmaktadır.

Ülkeye karayolu ile yapılan taşımalarda mevcut bulunan tek sorun vize için gerekli olan davetiyenin geliş süresi olup, bu durum sevkıyatların tamamlanma sürelerini geciktirmekle beraber maddi kayıplara da neden olmaktadır.

DEİK/TÜRK – OMAN İŞ KONSEYİ

- **Kuruluş Yılı:** 2006
- **İş Konseyi Başkanı:** Tefrik Öz, Tefirom İnşaat Enerji San. ve Tic. A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı
- **İş Konseyi Eşbaşkanı:** Khalid Mohammed Al-Zubair, Al Zubair Group Yönetim Kurulu Başkanı
- **Muhatap Kuruluş:** Oman Ticaret ve Sanayi Odası (OCCI)

1988 yılında Türkiye'nin yabancı ülkeler ve uluslararası topluluklarla olan ekonomik, ticari, sınai ve mali ilişkilerini izlemek, bu ilişkilerin kurulmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla kurulan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), bu amaca ulaşmak için sınai işbirliği başta olmak üzere dış ticaret ağının genişletilmesi ve hizmet sektörlerinin yurtdışına açılması gibi iş dünyasına yeni pazar olanakları sağlayacak hedeflere yönelmektedir.

DEİK iki taraflı İş Konseyleri aracılığı ile faaliyet göstermekte olup, bünyesinde yer alan İş Konseyleri yabancı muhatap kuruluşlarla imzalanan işbirliği anlaşmaları ile kurulmakta ve

muhatap İş Konseyi firmalara ticaret ve sanayi sektörlerinde işbirliği olanakları konusunda etkin takip ve bilgi akışı imkanı sağlamaktadır. DEİK çatısı altında Amerika, Avrupa, Afrika, Asya Pasifik, Ortadoğu ve Körfez Bölgelerinde olmak üzere 84 İş Konseyi barındırmaktadır ve Türk-Oman İş Konseyi DEİK/Türk-Körfez İş Konseyleri bünyesinde çalışmalarına devam etmektedir.

DEİK/Türk-Oman İş Konseyi, Türk dış politikasının Körfez ülkeleri ile yakın temasta olmayı hedefleyen yaklaşımı doğrultusunda Oman ile ilişkilerin ekonomik platformda da devamlılığını sağlamak adına iki ülke işadamlarının var olan ya da potansiyel fırsatlar konusunda bilgilendirilmesini hedefleyerek yeni bir döneme hazırlanmaktadır.

İş Konseyimizin son dönemlerde gerçekleştirdiği etkinliklerin başlıcaları aşağıda yer almaktadır:

Tarih	Etkinlik	Yeri
19-21 Mart 2007	Türk-Oman İş Konseyi I. Ortak Toplantısı	Muskat
13 Kasım 2007	Türk-Oman İş Konseyi II. Ortak Toplantısı	İstanbul
8-12 Şubat 2009	Türk-Oman İş Konseyi III. Ortak Toplantısı	Muskat
20 Mart 2009	“World Water Forumu” Kapsamında Oman Belediyeler Bakanı ile Çalışma Yemeği	İstanbul
3 Eylül 2009	T.C. Muskat Büyükelçisi Sayın Hayri Erol ile Çalışma Yemeği	İstanbul
12-14 Nisan 2010	Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül’ün Oman Sultanlığı Ziyareti Vesilesiyle Türk-Oman İş Forumu	Muskat
20 – 21 Şubat 2011	Sohar - Oman’da Düzenlenecek “Yatırım Olanakları Konferansı”	Sohar
26 Nisan 2011	Türk – Oman İş Konseyi IV.Ortak Toplantısı	İstanbul

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

TOBB Plaza TalatpaŐa cad. No:3 Kat:5 34394 Göltepe Levent İstanbul

Telefon: 0 212 339 50 00 (pbx)

Faks: 0 212 270 30 92

0 212 270 41 90 (pbx)

E-mail: info@deik.org.tr

Web: www.deik.org.tr

Yönetim Kurulu Başkanı:

M. Rifat Hisarcıklođlu

İcra Kurulu Başkanı:

Rona Yırcalı

Genek Sekreter:

Bahri Can Çalıcıoğlu